

6. Рожкова И.Ю. Паразитофауна синантропных птиц на птицефабриках Нечерноземья РФ./ И.Ю. Рожкова// Матер. докл. науч. конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями». М., 2003. – Вып.4. – С. 344-345.
7. Сагитова А.С. Изучение сравнительной эффективности препаратов при гистомонозе гусей / А.С. Сагитова // Матер. докл. науч. конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями». М., 2004. – Вып.5. – С.339-341.
8. Сагитова А.С. Патоморфологические изменения в кишечнике и печени гусей при гистомонозе / А.С. Сагитова// Матер. докл. науч. конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями». М., 2005. – Вып.6. – С.313-315.
9. Хазиев Г.З. Инвазионные болезни индеек и их профилактика/ Г.З. Хазиев, А.С.Сагитова// Матер. докл. науч. конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями». М., 2009. – Вып.10. – С.401-403.
- 10.Хазиев Х.З. Диагностика ассоциативных паразитозов кур / Г.З. Хазиев, А.С. Сагитова, И.А. Мухаметшин// Матер. докл. науч. конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями». М., 2003. – Вып.4. – С. 468-469.

Установлено, что при совместном содержании птицы в частных хозяйствах у индюков регистрируется гистомоноз как моноинвазия у 87,0 %, а смешанная гетеракидозно-гистомонозная – у 61,5 % и проявляется катарально-дифтеритическим тифлитом. У 40,0 % кур регистрируется гетеракидозная инвазия и проявляется катарально-геморрагическим тифлитом.

It is set that at general maintenance of bird in private poultry farms registers oneself blackhead as monoinvasion in 87,0 %, and mixed-heterakidozno histomonozna - in 61.5% and occurs catarrhal-dyfteritychnym typhlitis. In 40.0 % of hens recorded heterakidozna invasion and appears catarrhal-hemorrhagic typhlitis.

Дата надходження в редакцію: 15.01.2013 р.
Рецензент: д.вет.н., професор М. І. Харенко

УДК 619:616 -633.995.

КОНТАМІНАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ТВАРИННИЦЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ ЗБУДНИКАМИ ІНВАЗІЙНИХ ХВОРОБ В ГОСПОДАРСТВАХ ЗА РІЗНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СВИНЕЙ

І. С. Дахно, д.вет.н., професор, Сумський НАУ
Ю. В. Негреба, Сумський НАУ

*В статті приведені дані щодо забруднення збудниками інвазійних хвороб об'єктів тваринницьких приміщень в господарствах за різної технології вирощування свиней. Встановлена висока контамінація об'єктів тваринницьких приміщень: яйцями гельмінтів *Ascaris suum*, *Oesophagostomum dentatum* і *Strongyloides ransomi*; цистами найпростіших *Balantidium suis*; яйцями та кліщами підряду *Trombidiformes* в приватному та колективному господарствах за низької санітарної культури і значно менша - в промисловому.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інвазійні хвороби тварин залишаються складною проблемою, яка привертає увагу наукових і практичних фахівців ветеринарного та біологічного профілю. Це визначається значним поширенням інвазійних хвороб на території України та високим рівнем ураження тварин. Відомо, що факторами передачі збудників інвазійних хвороб, від хворих тварин до здорових, є об'єкти навколишнього середовища, в тому числі і тваринницькі приміщення, які забруднені яйцями і личинками гельмінтів, ооцистами та цистами найпростіших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потужні комплекси і промислові підприємства з виробництва продукції тваринництва поступово змінюються на дрібні приватні господарства. За таких умов часто порушується технологія вирощування тварин, особливо біотермічне знезара-

ження відходів тваринництва та проведення профілактичних і лікувальних протипаразитарних заходів [1, 2, 5].

Розвиток в організмі дефінітивних хазяїв більшості видів паразитів супроводжується статевим розмноженням та виділенням великої кількості інвазійних елементів в навколишнє середовище. Ретельне механічне прибирання місць утримання тварин забезпечує видалення із тваринницьких приміщень основної маси збудників інвазійних хвороб. Проте, в процесі експлуатації тваринницьких приміщень відбувається поступове накопичення яєць та личинок гельмінтів, цист і ооцист збудників протозойних хвороб на підлозі, стінах, годівницях та предметах догляду за тваринами, де вони тривалий час залишаються життєздатними і досягають інвазійної стадії та потрапляють до організму тварин. Така передача збудників інвазійних хвороб є ведучою в епізоо-

тологічному і епідеміологічному процесі [3, 4].

Формування мети статті. Метою нашої роботи було визначення ступеня контамінації об'єктів тваринницьких приміщень збудниками інвазійних хвороб в господарствах по вирощуванню свиней за різної технології та виду паразитів за морфологічними ознаками яєць гельмінтів і ооцист найпростіших.

Матеріал та методи досліджень. Визначення інтенсивності забруднення об'єктів тваринницьких приміщень інвазійними елементами і видову належність паразитів проводили за методом Г.О. Котельникова та В.М. Хренова з використанням розчину нітрату амонію. Дослідження проводили в лабораторії паразитології та токсикології факультету ветеринарної медицини Сум-

ського НАУ. Матеріал для дослідження відбирали в господарствах по вирощуванню свиней за різної технології та форми власності, «Мрія СК» та ПСП «Родючість» Сумського району і СТОВ «Вікторія» Краснопільського району. Об'єктами дослідження були зскрібки відібрані з підлоги, стін станків та годівниць приміщень, де утримувалися тварини.

Результати досліджень та їх обговорення. При дослідженні зскрібків з підлоги, стін станків та годівниць тваринницьких приміщень було виявлено яйця гельмінтів *Ascaris suum*, *Oesophagostomum dentatum* і *Strongyloides ransomi*, цисти найпростіших - *Balantidium suis*, яйця і кліщі підряду *Trombidiformes* (рис.1, 2).

Рис.1. Яйця езофагостом та цисти балантидій

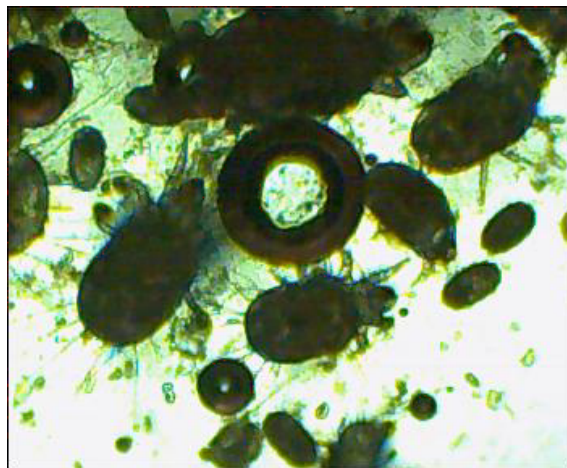

Рис.2. Тромбідіформні кліщі і яйця

Господарство «Мрія СК» є приватним підприємством. Свині різних вікових груп утримуються в одному цегляному приміщенні, гній із станків видаляється мітлами. При дослідженні проб зскрібків з об'єктів приміщень, де утримувалися тварини, встановлено, що підлога станків найбільш контамінована яйцями гельмінтів. У 25,9% проб зскрібків виявляли яйця аскарид, а у 33,3% - яйця езофагостом. Майже у всіх пробах зскрібків виявляли тромбідіформних кліщів на різних стадіях розвитку. У 95,8% це були проби з стін станків, у 79,2% - годівниць, у 48,1% - з підлоги станків (табл.1.).

СТОВ «Вікторія» є господарством колективного типу, де свиней утримують напівстаціонарно в типових приміщеннях. Поросята 2- 4 місячного віку утримуються в станках по 15-20 голів. Підсвинки 4-6 місяців та свині на відгодівлі утримуються по 30 голів у станках з цегляною підлогою. В літній період маточне поголів'я знаходиться в таборах, а взимку свиноматки утримуються в цегляних приміщеннях з дерев'яною підлогою. При дослідженні зскрібків з підлоги станків було встановлено, що в 48,7% проб знаходилися яйця аскарид і езофагостом, а у - 28,2% яйця стронгілоїдесів. Проби, відібрані з стін станків, були конта-

міновані яйцями стронгілоїдесів на 69,2%, а проби зскрібків з годівниць - на 46,1%.

Цисти балантидій максимально виявляли в пробах, відібраних з підлоги та стін станків, відповідно, 71,8% та 51,3%. Тромбідіформними кліщами були забруднені годівниці для тварин, підлога та стіни станків. Кліщів та їх яйця виявляли у 35,9% проб зскрібків з годівниць, 23,1% - з підлоги і 15,4% - з стін станків.

Промислове господарство «Родючість» практикує стаціонарне утримання свиней. В даному господарстві здійснюються всі етапи вирощування свиней в типових приміщеннях з дотриманням санітарних вимог. При дослідженні проб зскрібків, відібраних з підлоги станків, встановлено, що 21,7% проб були забруднені яйцями стронгілоїдесів; 20,0% - яйцями езофагостом і 11,6% - яйцями аскарид. Цисти найпростіших - *Balantidium suis* частіше виявляли в пробах зскрібків з годівниць - 45,0%, та з підлоги і стін станків, відповідно, 18,3% та 10,0%.

Таким чином, ступінь контамінації об'єктів тваринницьких приміщень яйцями гельмінтів, ооцистами найпростіших та тромбідіформними кліщами залежала від технології вирощування свиней. Значне забруднення об'єктів тваринницьких

приміщень виявляли в приватному господарстві «Мрія СК» і колективному підприємстві СТОВ «Вікторія». На наш погляд цьому сприяло скупчене утримання свиней в одному приміщенні, низька санітарна культура та неефективне проведення протипаразитарних заходів. Велика кількість яєць аскарид, езофагостом та стронгілоїдесів була в пробах, відібраних з підлоги станків. Яйцями стронгілоїдесів були інтенсивно забруд-

нені як підлога, так і стіни станків (69,2 %). Враховуючи, що стронгілоїдеси розвиваються за типом гетерогонії (чередування вільноживучих та паразитуючих поколінь), це сприяло інтенсивному накопиченню яєць паразитів у довкіллі. У промислового господарстві «Родючість», при дотриманні технології вирощування свиней, забрудненість об'єктів довкілля значно нижча.

Таблиця

Контамінація об'єктів тваринницьких приміщень збудниками інвазійних хвороб в господарствах за різної технології вирощування свиней

Господарство	Об'єкт досліджень (зскрібки)	Загальна кількість досліджених проб	Виявлено інвазійних елементів									
			Яйця A. suum		Яйця O. dentatum		Яйця S. ransomi		Цисти B. suis		Яйця та імаго кліщів	
			позит. проб	%	позит. проб	%	позит. проб	%	позит. проб	%	позит. проб	%
«Мрія СК»	підлога станків	27	7	25,9	9	33,3	5	18,5	5	18,5	13	48,1
	стіни станків	24	5	20,8	5	20,8	3	12,5	2	8,3	23	95,8
	годовниці	24	3	12,5	7	25,9	3	12,5	4	16,7	19	79,2
СТОВ «Вікторія»	підлога станків	39	19	48,7	11	28,2	19	48,7	28	71,8	9	23,1
	стіни станків	39	16	41,0	10	25,6	27	69,2	20	51,3	6	15,4
	годовниці	39	13	33,3	9	23,1	18	46,1	14	35,9	14	35,9
ПСП «Родючість»	підлога станків	60	7	11,6	12	20,0	13	21,7	11	18,3	8	13,3
	стіни станків	60	11	18,3	7	11,6	3	5,0	6	10,0	10	6,0
	годовниці	60	4	6,7	9	15,0	5	8,3	27	45,0	8	13,3

Висновки.

1. При дослідженні проб зскрібків з об'єктів тваринницьких приміщень було виявлено: яйця гельмінтів *Ascaris suum*, *Oesophagostomum dentatum*, *Strongyloides ransomi*, цисти найпростіших - *Balantidium suis*, яйця і кліщі підряду *Trombidiformes*.

2. Забруднення об'єктів тваринницьких приміщень збудниками інвазійних хвороб залежало від технології вирощування свиней. Максимально забруднені яйцями і цистами збудників інвазійних

хвороб об'єкти тваринницьких приміщень приватного господарства «Мрія СК» і колективного підприємства «СТОВ Вікторія», а мінімально – промислового господарства «Родючість».

Перспективи подальших досліджень. Метою наших подальших досліджень є визначення ступеня контамінації об'єктів тваринницьких приміщень в господарствах різної форми власності в залежності від напруги епізоотичного процесу - екстенсивності та інтенсивності інвазії у свиней.

Список використаної літератури:

1. Горохов В.В. Мониторинг паразитозов, нерешенные проблемы. / В.В. Горохов // Тр. Всерос. ин-та гельминтологии. - М., 2003. - Т. 39. - С.72-77.
2. Дахно И.С. Эпизоотология смешанных нематодозов свиней в лесостепной зоне Украины и разработка мер борьбы с ними в хозяйствах промышленного типа: дис. ... кандидата вет. наук: 03.00.20 /Дахно Иван Степанович - М., 1987.- 254 с.
3. Дахно И.С. Распространение желудочно – кишечных паразитозов свиней в условиях Северно – Восточной Украины. / И.С. Дахно, Ю.В. Негреба, Г.Ф.Дахно // - Матер. докл. науч.конф. «Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями».М., 2009. – Вып.10. – С. 150 -153.
4. Котков А.В. Рекомендации по профилактике эзофагостомоза свиней в хозяйствах разного типа / А.В. Котков, Р.Т. Сафиуллин, С.Е. Басынин // - Москва, 2008.-19 с.
5. Щекина Е.Г. Гельминтозы: современный взгляд на проблему / Е.Г. Щекина // Провизор. – 2007. - №12. – С.30-34.

*В статье приведены данные относительно загрязнения возбудителями инвазионных болезней объектов животноводческих помещений в хозяйствах при разной технологии выращивания свиней. Установлена высокая контаминация объектов животноводческих помещений: яйцами гельминтов *Ascaris suum*, *Oesophagostomum dentatum* и *Strongyloides ransomi*; цистами простейших - *Balantidium suis*; яйцами и клещами подотряда *Trombidiformes* в частном и коллективном хозяйствах при низкой санитарной культуре и значительно ниже - в промышленном.*

In the articles information is resulted in relation to contamination the exciters of invasion illnesses of objects of stock-raising apartments in economies at different technology of growing pigs. High contamination objects of stock-raising apartments is set by the eggs of helminths: Ascaris suum, Oesophagostomum dentatum and Strongyloides ransomi; of Balantidium suis; by the pliers of Trombidiformes and their eggs in private and collective economies at a low sanitary culture and considerably less – industrial.

Дата надходження в редакцію: 15.01.2013 р.

Рецензент: д.вет.н., професор М. І. Харенко